

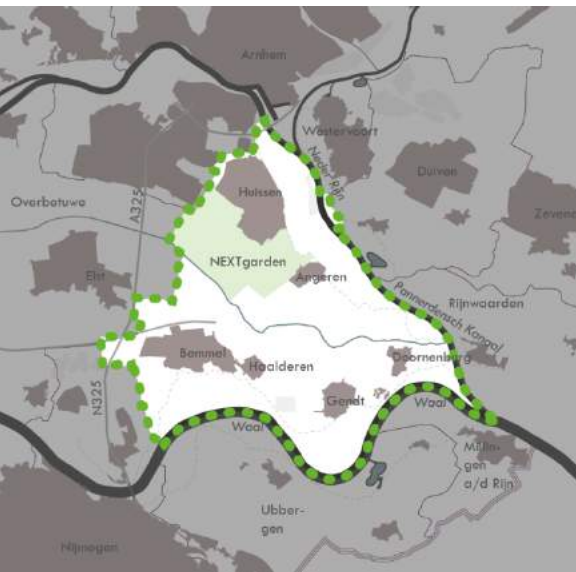
ENERGIETRANSITIE

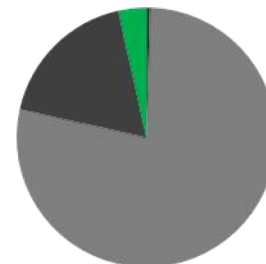
Paul Hospers
5 september 2018

Lingewaard

- 46.000 inwoners, 69 km²
- middengebied tussen Arnhem en Nijmegen
- Lingewaard verbruikt veel aardgas:
 - Woningen
 - Bedrijven
 - Grootverbruikers glastuinbouw en steenfabrieken

Energiemix van de gemeente in 2015

- Duurzame elektriciteit (TJ) 12
- Aardgas (TJ) 2.355
- Fossiele elektriciteit (TJ) 544
- Duurzame warmte (TJ) 105

NEXTgarden

- tuinbouwontwikkelingsgebied
- 735 ha, ca 235 bedrijven 2.150 werknemers
- grootverbruiker gas (ca 25 miljoen m³ per jaar)
- energieverbruik 900 TJ per jaar
- behoefte aan CO₂

Opgave en ambities

- GEA: 14% duurzame energie in 2020 en 16% in 2023 halen we
- Op naar 36% in 2030 en 100% in 2050
- Energiebesparing: 1,5% per jaar: grote opgave, trendbreuk nodig
- Klimaatneutraal NEXTgarden in 2025
- Brief Wiebes (stoppen met Gronings gas) geeft extra urgentie
- Energieleverend NEXTgarden vanaf 2025 = regionale betekenis en economische potentie

4 domeinen

1. Energiebesparing
2. Opwekking duurzame energie (en CO2)
3. Opslag van energie
4. Energie-infrastructuur (smart grid)

Projecten

Gerealiseerd

- Groen Gas Gelderland
- Drijvend zonnepark gietwaterplas
- Besparing en opwek tuinbouwbedrijven

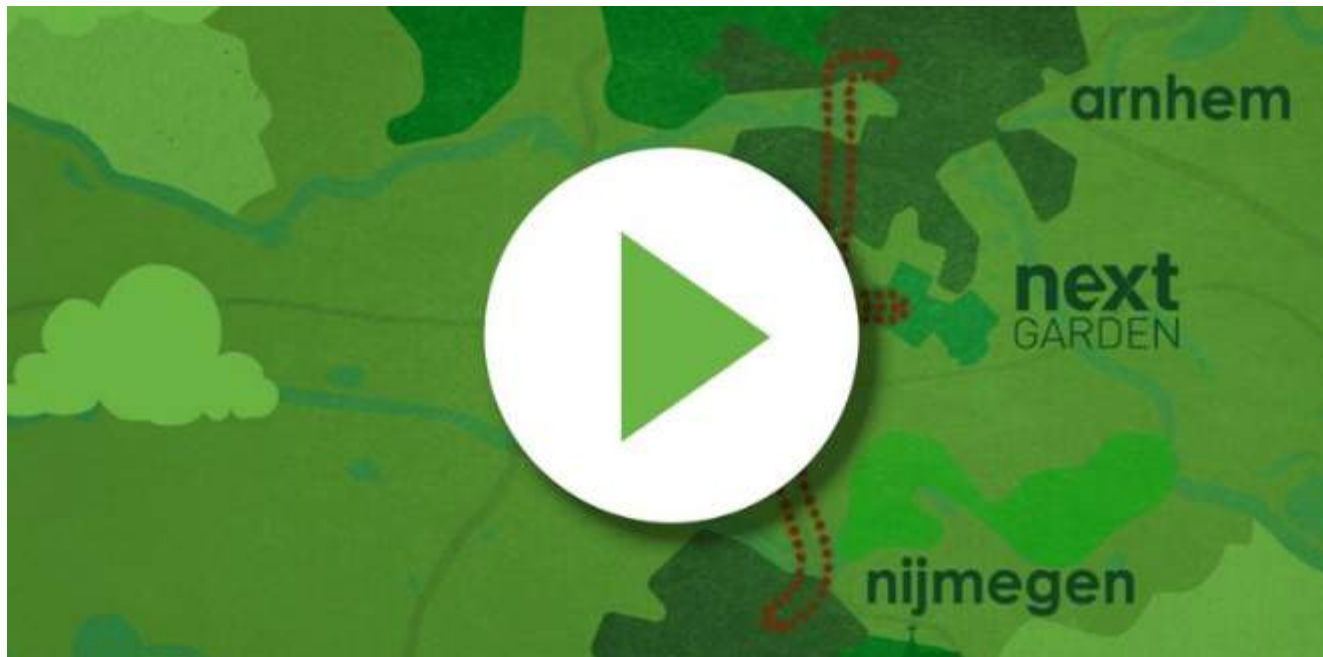
In ontwikkeling

- Houtgestookte WKK 15 MW (biomassacentrale)
- Zonnepark Lingewal

Aan de horizon

- Windturbines
- Onderzoeken ondiepe en ultradiepe geothermie
- Onderzoek Hoge Temperatuur Opslag
- Onderzoek uitrol warmtenet en verbinden warmtenetten Arnhem-Nijmegen

Klimaatneutraal NEXTgarden

Spelers

Plantion

ONDERNEMERS

LINGEZEGEN ENERGY

gemeente Overbetuwe

Rabobank

BEWONERS

Radboud Universiteit

Van spelers naar governance

- Technisch kan alles, organisatie is de sleutel
- Regie op individuele initiatieven nodig (voor slimme combinaties en maximale bijdrage aan energietransitie)
- Niet frustreren maar combineren
- Aanknopingspunten zijn er volop
- Geld is er

Dilemma's en keuzes

Ambitieniveau

- Regierol gemeente?
- Rol gemeente in de regionale samenwerking?
- Zit je vast, maak het complexer (Teisman)
- Al doende leren en al lerende doen (Loorbach)

Individueel of Collectief

- Voortouw nemen voor collectieve voorzieningen?

Wachten of Actie

- Wanneer stap je in?
- Lock-In vermijden

Moeten of Willen

- Nu moet nog weinig. Verleiden met een goed aanbod
- Inclusief en betaalbaar